

Handelingen van de
Kring voor Heemkunde
en Geschiedenis

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

Jaarabonnement 75 Fr

Steunabonnement 100 Fr

S I N T - G U T H A G O

voor de vroegere Vierschaar van Dudzele
met de Ambachten van Dudzele, Oostkerke
Lissewege en Moerkerke.

Rene De Keyser, Dorpsstraat 26, Oostkerke
Willy Theerens { Dorpsstraat 46, Westkapelle
{ P. C. R. 536.419

Jaargang V - Nr 4 - December 1963.

Deze studie kan afzonderlijk bekomen worden tegen 60 Fr.

H E T   L A N D

=====

A C H T E R   D E   E V E N D I J K

=====

(van C o u t e r l a n t   t o t   V e l d e g o e d e)

door Maurits Coornaert Lic. Klass. Fil.

Studies verschenen in "Rond de Poldertorens"
of uittreksels daarvan, mogen niet gebruikt
of aangehaald worden, zonder te verwijzen
naar dit Tijdschrift en de Auteur.

E e n   w o o r d   v o o r a f

Gewoonlijk streven wij er naar om in elk nummer van "Rond de Poldertorens" zoveel mogelijk iets mede te delen over de verschillende dorpen die tot het werkterrein van de Heemkundige Kring St-Guthago behoren. Daardoor zijn wij nogal eens verplicht een studie over een bepaald onderwerp over meerdere nummers te verdelen.

Wij hebben gemeend goed te doen, voor deze keer heel anders te werk te gaan; en wij bieden U dan ook deze studie over "Het Land achter de Evendijk" in zijn geheel aan. Hoewel de heer Coornaert het aanvankelijk zo had opgevat, dat het werk over meerdere nummers zou verdeeld worden, vonden wij het een zo merkwaardig geheel, dat het - ook en vooral voor de Lezers buiten onze Kring - jammer zou zijn het in losse stukken te splitsen.

Een spaarzaam omspringen met het lidmaatschapsgeld en veel belangloos werk, laten ons toe dit speciaal nummer, als een waardig afsluiten van ons vijfjarig bestaan, aan onze Leden aan te bieden. En we doen het met fierheid.

De heer Maurits Coornaert werd geboren te Heist in 1920. Hij liep daar Lagere School bij de Eerw. Broeders Xaverianen, volgde Oude Humaniora te Roeselare en ging zijn studies voltooien aan de Universiteit van Leuven. Als Licentiaat in de Klassieke Filologie, doceert hij nu Grieks en Latijn in de hoogste drie klassen van het Lyceum O.-L.-Vr.-Hemelvaart te Waregem.

Voor hij in 1959 bij onze Kring aansloot, had hij nooit aan historisch werk gedaan, en wat U sindsdien van hem in "Rond de Poldertorens" over Heist hebt gelezen, zal U gemakkelijk overtuigen van het zeer opmerkelijke van wat hij op dit gebied reeds heeft gepresteerd. Over Heist bestond er n i e t s. Nu bezitten we - meest van hem - al heel wat... en hetgeen voor het ogenblik nog in zijn werkmap steekt, zal ons allen nog zeer veel leren.

Eerst heeft hij ons verrast met zijn studie over de drie dorpen Koudekerke - Heist, waarover hij later nog meer zal vertellen. In dit nummer brengt hij dan een brok *H i s t o r i s c h e   G e o g r a f i e* van de bovenste plank; laten we maar zeggen van het beste op lokaal gebied.

Zelfs voor iemand die de hiernavolgende studie slechts oppervlakkig leest, valt het op hoe rijk deze is gedocumenteerd; hoe de zorgvuldige en overvloedige bronnenvermelding instaat voor wetenschappelijk verantwoord werk.

Wij hebben zelden zo een rijkdom aan nieuwe gegevens op enkele bladzijden

samen gezien. Wij denken hierbij bv. aan het hoofdstuk over de Leengoederen en in het bijzonder aan Koudekerke. Dit alles is de vrucht van twee jaar noeste en onverdroten arbeid. Eén zinnetje dekt soms een hele studie. Zoals bv. "Een z e e s l u i s bouwen voor de afwatering was een gewaagde onderneming": immers bezit dhr Coornaert een massa gegevens over het 400 jaar lange vechten en wroeten van Eiensluis om zijn zeesluis te beschermen en in stand te houden. En alleen mensen die dergelijk werk hebben verricht, kunnen begrijpen wat een zinnetje betekent als: "ik heb alle bestaande leenboeken van de Burg van Brugge doorzocht"!

Niet alleen alle Leenboeken, maar ook alle te bereiken Ommelopers, Renteboeken, Rekeningen, Plans en Kadasterkaarten heeft dhr Coornaert doorpluisd. Daarna heeft hij praktisch alles in kaart gebracht. En dat alleen reeds is een groot en uiterst verdienstelijk werk.

Wij geven er ons rekening van, dat het lezen van deze studie niet steeds langs de gemakkelijke kant uivalt en dat sommige Leden, die min met de streek vertrouwd zijn dan wij, deze brochure als te zwaar zullen willen ter zijde schuiven. Maar voor anderen zal het stellig en zeker een voorbeeld zijn en een stimulans om op hun beurt de studie van hun gemeente aan te pakken.

Broeder Gaëtan,

Sekretaris.

Rene De Keyser,

Voorzitter.

HET LAND ACHTER DE EVENDIJK

<u>Deel I : Inleiding en Verantwoording</u>	
1. Inleiding	120
2. Verantwoording	121
3. Verklaring bij de Kaart	123
4. Situatiekaart	126
 <u>Deel II : Onze Kuststreek vóór de Indijking</u>	
1. De Gallo-Romeinse Tijd	127
2. De Frankische Tijd	128
3. Het Schorreland	130
4. De Kouters	131
5. Schapenweiden v St-Baafs en v St-Pieters	132
6. De Terpen	133
 <u>Deel III: De Evendijk</u>	
1. Wanneer werd de Evendijk gebouwd?	137
2. Dijkbreuken	138
3. De Sluizen in de Evendijk	139
4. De Evendijk als Leengoed	140
5. Een Beeld van de Evendijk	141
6. De Naam Evendijk	142
 <u>Deel IV : Waterwegen, Landwegen, Grenslijnen</u>	
1. De Afwatering langs de Eiesluis	144
2. De Afwatering langs de Izabellasluis	145
3. De Afwatering langs de Heistse Sluizen	147
4. De Bevaarbare Wegen	147
5. De Landwegen	150
6. De Grens tussen Eiesluis en Reigaartsvliet	152
7. De Grens tussen Heist en Lissewege	153
 <u>Deel V : De Leengoederen</u>	
1. Het Ammanschap van het Ambacht Lissewege	155
2. Het Tiendenrecht van het Ambacht Lissewege	156
3. Het Ammanshof van Koudekerke	157
4. Het Hof te Heis	161
5. Het Leenhof Veldegoede	165
6. Het Hof Duivekete	166
7. De overige Lenen en Achterlenen	167
 <u>Deel VI : De Toponimie</u>	
1. De oudste Toponiemen	170
2. De Bewoning	171
3. Het Dorp Koudekerke	173
4. De Turfwinning	175
5. Weiden en Velden	176
6. De Behossing	178
7. De overige Toponiemen	179